

Werk in uitvoering

Toen Yolande Hömann, NT2- docente en coördinator voor de alfagroepen aan de Taalschool van het Horizon College te Hoorn, het boek van Folkert Kuiken en Ineke Vedder (2000) over DICTOGLOS had gelezen, inspireerde haar dat nog niet tot het uitproberen van die werkvorm in haar eigen groepen. Pas toen ze in LES 116 het verslag van Anja Bouwmeester las, die dictoglos ook gebruikte in een groep laagopgeleide NT2-leerders, kreeg ze het gevoel dat deze werkvorm ook in haar groepen met succes toegepast moest kunnen worden. Hier volgt het verslag van haar eerste ervaringen.

Dictoglos in de alfa-klas

Ineke van de Craats

Yolande Hömann

Wat is dictoglos?

Dictoglos is een vorm van samenwerkend leren waarbij leerders samen bezig zijn een communicatieve taak uit te voeren. Daarbij wordt vooral hun lexicale en grammaticale kennis van de doeltaal aangesproken. Daarnaast wordt een beroep gedaan op vaardigheden als spelling, stijl en kennis van de wereld.

De werkvorm bestaat eruit dat de docent een tekst voorleest, terwijl de leerders aandachtig luisteren. Als de docent de tekst nogmaals voorleest, mogen de leerders aantekeningen maken. Daarna krijgen ze de opdracht om de tekst te reconstrueren. Dat gebeurt in groepjes van drie tot vier leerlingen. De tekst hoeft niet letterlijk gereproduceerd te worden maar moet wel alle inhoudelijke elementen bevatten die de voorgelezen tekst ook had. De zinnen moeten grammaticaal correct zijn. Het is de bedoeling dat de groepjes in onderling overleg tot een zo goed mogelijke reconstructie komen. Samenwerking leidt daarbij tot een beter product en mondelinge interactie binnen het groepje is noodzakelijk. Volgens Kuiken en Vedder is dictoglos geschikt voor allerlei soorten taalleerders, zowel voor hoger opgeleiden als lager opgeleiden. Het mogen echter geen absolute beginners zijn.

Hoe gaat dictoglos in zijn werk?

De werkwijze, zoals beschreven door Kuiken en Vedder, is in vijf stappen te verdelen.

1. Voorbereiding

De docent zoekt een geschikte tekst die niet te moeilijk mag zijn en aan moet sluiten bij wat de leerders interesseert. De docent geeft informatie over de tekst die hij of zij voor gaat lezen en gaat daarbij in op woorden, constructies of wat anderszins tot problemen kan leiden.

2. Dictee (= aantekeningen maken)

De tekst wordt twee keer voorgelezen in normaal spreektempo. Bij de tweede keer mogen aantekeningen gemaakt worden.

3. Reconstructie

Met behulp van de aantekeningen reconstrueren de leerders samen een tekst die inhoudelijk overeenkomt met het origineel, grammaticaal correct is en een goed lopend geheel vormt en schrijven die op.

4. Analyse en correctie

De leerders vergelijken de tekst die ze samen hebben gereconstrueerd met de oorspronkelijke tekst en verbeteren hun fouten.

5. Feedback

De docent geeft klassikaal of per groepje commentaar en bespreekt de fouten.

De aanleiding

Voor Yolande Hömann kwam de aanleiding om met dictoglos te gaan experimenteren aan het

einde van het schooljaar. Alle cursisten van de Taalschool krijgen dan een brief met mededelingen over de vakantie en het hervatten van de lessen. Voor de alfagroepen is dat een aangepaste brief. "Dat moeten ze goed weten en ook goed onthouden", dacht Yolande, "want ieder jaar rijzen er weer problemen omdat de informatie niet goed overkomt of niet goed beklijft. En bovendien, het interesseert hen allemaal." Daarmee was de selectie van de tekst gemaakt. Ze maakte de tekst zo dat deze geschikt was voor haar alfagroep (Alfabetiseringsniveau 2). De tekst vindt u in het kader.

Werkwijze met alfa-cursisten

De invulling van stappen zoals Kuiken en Vedder beschreven, is duidelijk gericht op leerders voor wie het lezen en schrijven een geautomatiseerd proces is. De werkwijze zal daarom voor alfa-cursisten enigszins aangepast moeten worden, maar de kern, het uitvoeren van een communicatieve taak, kan gehandhaafd worden. Yolande pakte het als volgt aan.

1. Voorbereiding

In de inleiding vertelde ze de groep dat de school graag wilde dat zij de informatie over de vakantie en het begin van de lessen goed in zich op zouden nemen. Zo goed dat ze die informatie uit hun hoofd zouden kennen en dat die al bijna uit hun hoofd zouden kunnen opschrijven.

2. Lezen (was: dictee)

Nu werd de boodschap niet voor-gelezen maar de brief werd uitgedeeld en grondig gelezen (zie het kader rechts). Twee aan twee konden de cursisten de betekenis achterhalen. Die fase duurde een kleine tien minuten.

Daarna werd klassikaal gecontroleerd of de inhoud begrepen was door vragen te stellen en werd achterhaald wat men moeilijk vond en waar nog uitleg nodig was.

3. Reconstructie

De klas werd nu in groepjes van drie tot vier personen verdeeld. Yolande had de indeling van tevoren goed overdacht. De sterkste cursisten waren verdeeld over de groepjes die met z'n

vieren aan een tafel kwamen te zitten. Om het reconstructie-proces wat te vergemakkelijken lag op iedere tafel een "placemat", verdeeld in vieren. Om de beurt schreef ieder een woord, enkele woorden of een zinnetje op de placemat totdat men niets meer wist. De volgende opdracht was om de woorden en zinnetjes uit te knippen en met z'n vieren in onderling overleg op volgorde te leggen. Opgeplakt en wel konden er dan eventueel nog verbindende woorden aan toegevoegd worden.

De laatste les voor de vakantie.

Maandag is de laatste les.
Samen met de andere groep.
De les begint om 1 uur 's middags en duurt tot 2.30 uur.
Dinsdag is er geen les meer.

Na de vakantie begint
Dorien (kinderopvang) op 20-8-2002.
De Nederlandse lessen beginnen op 23-8-2002.
De kinderen hebben 6 weken vakantie.

Prettige vakantie.

Yolande.

De tekst die gelezen en onthouden moest worden.

4. Analyse en correctie

Daarna werd de tekst opnieuw uitgedeeld en kon ieder groepje controleren in hoeverre hun tekst overeenkwam met de oorspronkelijke tekst.

5. Feedback

Voor de hele klas werd nu duidelijk dat één groepje veruit de beste tekst had geleverd (zie volgende baldzijde). Dat oogstte veel bewondering van de anderen. En hoewel niet iedere gereproduceerde tekst de ideale schriftelijke weergave was, bleek

iedere groep perfect in staat de boodschap mondeling te reproduceren.

De werkvorm was een groot succes. Zelden waren de cursisten zo intensief met een taak bezig geweest. Ze dachten zichtbaar en hoorbaar diep na en discussieerden hevig, ook in hun eigen taal. Het was een geweldige training van het verbale geheugen.

Literatuur

- Bouwmeester, A. (2002). *De motiverende werking van dictoglos*. In LES 116, p. 11-14.
- Kuiken, F. & I. Vedder (2000). *Dictoglos. Samenwerkend leren in het tweede- en vreemdetaalonderwijs*. Bussum, Coutinho.
- Metsu, L. (2001). *Dictoglos. Samenwerkend leren in het tweede- en vreemdetaalonderwijs*. In LES 109, p. 27.

de Laatste Les voor de Vankantie
maandag is Laaste
samen met ander groep
om 1 uur s mindags
duurt tot 2.30 uhh
dinsdag is geen les
Kinder opvang bij d'binne
d'binne big net 20-8-200
23 augustus 2002 bing de les
de Kinderen Heben 6 weken Vankantie
Vankantie
prittig vankantie yalande